

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(Ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις).

...

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σπεύδω νὰ προλάβω τὴν ἐνδεχομένην διαπόρρησιν καὶ ἐκπληξιν τοῦ ἀναγνώστου ὅστις ἤθελε ρίψῃ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τίτλου τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

Δὲν πρόκειται περὶ ζητήματος ἀναγομένου ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν λαβυρινθώδη κύκλον τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Ἴσως θὰ γίνῃ ἀνάγκη ν' ἀναγράψω λέξεις καὶ φράσεις συνήθεις εἰς τοὺς ἐννοοῦντας καὶ ὁμιλοῦντας ἢ γράφοντας τὴν ἱατρικὴν γλῶσσαν, τοῦτο ὅμως δὲν θὰ σημάνη ὅτι τοὺς ἀναγινώσκοντάς με ἐκλαμβάνω ὡς τρίβωνας τῆς ἱπποκρατείου ἐπιστήμης, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ σὺδαμῶς ἐπιλανθανόμενος τοῦ εἶδους τοῦ ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ ὃν προτίθεται ἡ Ἀρμονία, οὐδὲν θὰ παρίδω τὸ ἀσάφες, τὸ σκοτεινόν, τὸ ἀπαιτοῦν εἰδικὰς πρὸς γνώσεις πρὸς κατανόησιν, ἀλλὰ θὰ προσπαθῶ νὰ καταστήσω τὰ πράγματα εὐληπτα καί, ὅση μοι δύναμις, εὐαρέστως ἀναγνωστά. Βοηθὸν δὲ εἰς τὸ ἔργον μου ἔχω αὐτὸ τοῦτο τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἔδωκε λαβὴν πλέον ἢ ἅπαξ κατὰ τοὺς ἐσχάτους καιροὺς πρὸς ἔρευναν καὶ συζήτησιν ἐν αὐτοῖς τοῖς κύκλοις ἔτι τῶν ξένως ἐχόντων πρὸς τὴν φυσιολογίαν καὶ τὴν παθολογίαν τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον διότι ἡ σκωληκοειδίτις τυγχάνει οὐχὶ σπάνιον πάθος, ἄγον πολλοὺς μέχρι τοῦ πορθμείου τοῦ Χάρωνος, ἀλλὰ καὶ διότι λίαν ἐσχάτως ἡ ἐστεμμένη κεφαλὴ ἡ βασιλεύουσα τῶν πανισχύρων Ἀγγλων ἐκλινεν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν φρικτῶν ἀλγηδόνων τῆς ἐν λόγῳ νόσου καὶ μικροῦ δεῖν ἔπαυον οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ν' ἀπολαύωσι τοῦ γλυκεροῦ φωτὸς τῆς ζωῆς καὶ αἱ χεῖρες τοῦ νὰ ἰθύνωσι πρὸς εὐδαιμονίαν τοσαῦτα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων.

..

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἰδίᾳ καθ' ἣν ἔνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου τῆς Ἀγγλίας ἀνεβλήθησαν ἐπὶ δύο ὁλοκλήρους μῆνας αἱ

τόσον πανηγυρικῶς ἀναγγελεῖσθαι καὶ προπαρασκευασθεῖσαι: ἐορταί τῆς στέψεως αὐτοῦ, ἡ λέξις σκωληκοειδίτις φέρεται εἰς τὰ στόματα πολλῶν, τὰ δὲ αἷτια τὰ προκαλοῦντα τὴν νόσον ταύτην καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀκολουθήματα αὐτῆς ἀπέβησαν ἀντικείμενον ζωηροτάτων συζητήσεων τόσον ἐν ταῖς κοιναῖς τῶν ἐφημερίδων καὶ ἐν ταῖς αἰθουσιακαῖς ὁμιλίαις, ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς σωματείοις. Πολλαὶ ἀνακριθεῖς ιδέαι καὶ γινῶμαι ἐσφαλμέναι διεδόθησαν μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Τούτων ἕνεκα ὠφέλιμον εἶναι νὰ γνωρίζῃ ὁ ἀναγινώσκων κόσμος ὅ,τι ἀκριβὲς καθώρισεν ἡ τῶν ἐπιστημόνων ἐταστικότητα περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν λόγῳ νόσου.

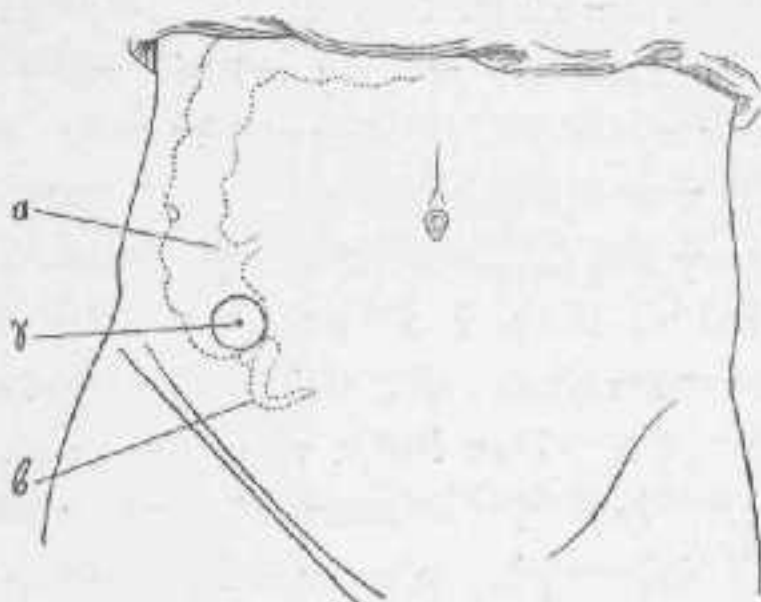
Ἰσως πολλοὶ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι πρόκειται περὶ νέας τινὸς νόσου, ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις εἶναι νέα τις μάστιξ καὶ πληγὴ φαραώνειος προστεθεῖσα εἰς τὰς τόσας σωματικὰς ταλαιπωρίας, ὅσαι περιβάλλουσι καὶ πολιορκοῦσι καὶ ἀπειλοῦσι τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ τραχείᾳ τοῦ βίου πάλῃ.

Δὲν πρόκειται περὶ καινοῦ τινος πράγματος, πρόκειται ἀπλῶς περὶ νέου ὀνόματος, δι' οὗ ἐβαπτίσθη παραστατικώτερον καὶ ἀκριβέστερον πάθος παρατηρηθὲν ἐν παντί χρόνῳ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη προκειμένου περὶ τῆς φθινάδος νόσου ἢ ἄλλως φθίσεως, ἣν οἱ νεώτεροι ἐπιστήμονες μετωνόμασαν φυματίωσιν. Εἰς παλαιότερους χρόνους, ὅσάκις ἐπὶ ἀρρώστων παρατηροῦντο πάντα ἐκεῖνα τὰ συμπτώματα καὶ τὰ σημεῖα, ἅπερ ἄρκοῦσι πρὸς ἀσφαλῆ διάγνωσιν τῆς σημερινῆς σκωληκοειδίτιδος, οἱ ἱατροὶ ἔλεγον ἄλλοτε μὲν ὅτι πρόκειται περὶ περιτονίτιδος, ἢ περὶ ἀποστήματος τῆς κοιλίας, ἢ περὶ φλέγμονος κατὰ τὸν δεξιὸν λαγόνιον βόθρον, ἢ περὶ τυφλίτιδος ἢ τοῖ φλεγμονῆς τοῦ τυφλεντέρου, ἢ καὶ περὶ ἐντερίτιδος. Μόλις δὲ πρὸ δεκαπενταετίας, χάρις εἰς τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰς μελέτας τῶν Ἀμερικανῶν ἱατρῶν, ἐπῆλθε γενικὴ μεταρρύθμισις τῶν ἰδεῶν περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος καὶ κατεδείχθη ὅτι πᾶσαι αἱ πολυώνυμοι καὶ διάφοροι αὗται παθήσεις τυγχάνουσι φαντασται καὶ ὅτι πρόκειται πάντοτε περὶ ἐνιαίας παθήσεως κληθείσης σκωληκοειδίτιδος ὡς συνισταμένης εἰς τὴν φλεγμονὴν ἢ φλόγῳσιν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου.

Ὁ πεπτικός τοῦ ἀνθρώπου σωλήν, τὸ θαυμάσιον τοῦτο καὶ τελειότατον ἐργαστήριον, ὅπερ σοφώτατα ἐπλάσθη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προ-

παρασκευῆς πασῶν ἐκείνων τῶν οὐσιῶν ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς καὶ αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῆς ποικιλωτάτης καὶ πολυπλοκωτάτης τροποποιήσεως μηχανικῆς τε καὶ χημικῆς τῶν εἰσφερομένων διὰ τοῦ στόματος σιτίων, ὁ σωλὴν αὗτος ἔχων εἴσοδον καὶ ἐξοδον, ἐκείνην μὲν πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν τροφίμων οὐσιῶν, ταύτην δὲ πρὸς ἀποβολὴν τῶν ἀχρήστων ὑπολειμμάτων τῆς πεπτικῆς διεργασίας, ἀποτελεῖται κατὰ τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ τμήμα αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐντέρων, ἅπερ ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ στομάχου διὰ τοῦ δωδεκαδακτύλου ἀπολήγουσιν εἰς τὸ εὐθὺ ἕντερον καὶ διακρίνονται εἰς τὸ τμήμα τὸ ἀμέσως συνεχόμενον μετὰ τοῦ στομάχου καὶ καλούμενον λεπτὸν ἕντερον, καὶ εἰς τὸ τμήμα τὸ κατώτερον ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ παχὺ ἕντερον. Τὸ μὲν λεπτὸν ἕντερον ἀποτελοῦν τὰ τέσσαρα πέμπτα τοῦ ὅλου ἐντερικοῦ

Εἰκὼν 1.

σωλήνος σύγκειται ἐκ τριῶν τμημάτων ἀνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς διαφορῶν, τοῦ δωδεκαδακτύλου, ὅπερ δέχεται ἀμέσως τὸ ἐκ τοῦ στομάχου προσερχόμενον προϊόν τῆς πέψεως καὶ σαφῶς διαστελλεται τῶν λοιπῶν δύο τμημάτων, τῆς νήστιδος καὶ τοῦ εἰλεοῦ, ἅπερ κυρίως δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἑνιαῖον τμήμα ἄνευ σημαντικῶν δια-

φορῶν ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας. Τὸ δὲ παχὺ ἕντερον χρησιμεῖον τὸ πλεῖστον ὡς τόπος ἀποθέσεως καὶ συσσωρεύσεως τῶν ἀχρήστων ὑπολειμμάτων μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀποβολῆς αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, σύγκειται ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ τυφλοῦ, οὗτινος ἡ πρὸς τὸν εἰλεὸν συγκοινωνία κανονίζεται διὰ τῆς εἰλεοτυφλικῆς βαλβίδος, ἥς ἡ λειτουργία ἐπιτρέπει μόνον τὴν ἐκ τοῦ εἰλεοῦ εἰς τὸ τυφλὸν προχώρησιν τῶν περιττωμάτων οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀντίστροφον, ἐκ τοῦ μεσαίου τμήματος τοῦ καὶ μείζονος, ὅπερ καλεῖται κῶλον καὶ εἶναι ἡ κυρίως ἀποθήκη τῶν περιττωμάτων, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ἀπευθυσμένου ἢ εὐθείου ἐντέρου εἰς ὃ καταντῶσι τὰ περιττώματα καὶ προκαλοῦσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποβολῆς.

Καθ' ὃ σημεῖον ἀκριβῶς ἀρχεται τὸ παχὺ ἕντερον καὶ κατὰ τὴν ἐπι-

σθίαν ἐπιφάνειαν τοῦ τυφλοῦ ὑπάρχει τὸ στόμιον ὅπερ ἄγει εἰς στενόν τι καὶ ἐπίμηκες ἐντερικὸν ἐξάρτημα, ὅπερ φαίνεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅλως ξένον πρὸς τὴν ἐν γένει ἐντερικὴν λειτουργίαν καὶ ὅπερ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ἀνατόμων σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις. Τὸ πᾶχος αὐτῆς ἰσοῦται πρὸς τὸ πᾶχος συνήθους κονδυλοφόρου, τὸ δὲ μῆκος εἶναι ἄλλοτε ἄλλο παρὰ τοῖς διαφόροις ἀνθρώποις, κυμαινόμενον μεταξὺ 54 καὶ 108 ὑποχιλιομέτρων. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν δεικνύει ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος τὴν θέσιν τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου (α) καὶ τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως (β), ὡς καὶ τὴν περιοχὴν καθ' ἣν ἐδράζονται αἱ φρικταὶ ἀλγηδόνες κατὰ τὴν σκωληκοειδίτιδα (γ).

*
* *

Τίς ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως τοῦ μικροῦ μὲν, ἀλλὰ λίαν σημαντικοῦ ἐν τῇ παθολογίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπικινδυνωτάτου ἐκείνου ἐξαρθήματος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι εὐχερὴς ἐὰν λεχθῇ ὅτι οὐδένα σκοπόν, οὐδεμίαν χρῆσιν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ὄργανον καὶ ὅτι μᾶλλον ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἀφορμὴν, ἐν ἐπὶ πλέον τρωτὸν μέρος, μίαν κεκρυμμένην πύλην, δι' ἧς εὐχερῶς καὶ ἀπαρατήρητος δύναται νὰ εἰσέλθῃ ὁ θάνατος. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκωσιν ἀπὸ νεφρίτιδα, ἀπὸ περικαρδίτιδα, ἀπὸ ἥπατίτιδα, ἀπὸ πνευμονίαν κτλ., ἴδεν τολμῶσιν ἕνεκα τούτου βεβαίως νὰ μεμφοῦσιν τὴν ὑπαρξίν οὔτε τῶν νεφρῶν, οὔτε τῆς καρδίας, οὔτε τοῦ ἥπατος, οὔτε τῶν πνευμόνων, διότι τὰ σπλάγχνα ταῦτα τυγχάνουσιν ἀπαραίτητα εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ μόνον καταρῶνται τὰ αἷτια ὅσα εἶναι ἱκανὰ νὰ γεννήσωσιν ἐκάστην τῶν μνημονευθεισῶν νόσων καὶ μόνον κατὰ τῶν νοσογόνων αἰτίων ἐκστρατεύουσι καὶ ἐκζητοῦσιν ἐκ τῆς ἐπιστήμης πάντα τὰ ἐνδεικνύμενα πρὸς βεβαίαν ἄρσιν αὐτῶν καὶ προφύλαξιν μέσα. Οὐδεὶς ποτε ἐσκέφθη ὅτι, ἐπειδὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προσβληθῇ ὑπὸ πνευμονίας ἢ ὑπὸ ἥπατίτιδος, κακῶς καὶ ἀσόφως ἐνήργησεν ἡ πλάσις δωρήσασα εἰς τὸν ἄνθρωπον πνεύμονας καὶ ἥπαρ, διότι πᾶς τις γνωρίζει, πόσον σπουδαίας ἡ λειτουργίας ἐπιτελοῦσι τὰ ὅργανα ταῦτα πρὸς ὑπαρξίν τῆς ζωῆς. Πάντες ὁμῶς ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι θὰ ἡγανάκτουν, ἂν λόγου χάριν παρατηρεῖτο καὶ ἐπιστοποιεῖτο ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὅτι αἱ ὀφρυεὲς καὶ οἱ μύστακες καὶ τὸ γένειον ἦτο δυνατόν νὰ προσβληθῶσιν ὑπὸ νοσήματος ἱκανοῦ ν' ἀπειλήσῃ ἀμεσώτατα τὴν ζωὴν,

διότι ἂν καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα κατῴρθωσεν ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος νὰ συνδέσῃ τὸ μὲν πρὸς τὴν τελείωσιν τοῦ κάλλους τοῦ προσώπου, τὰ δὲ πρὸς τὴν εἰκόνα τὴν ἐκφράζουσιν τὴν ἀνδρικήν φύσιν, οὐχ ἥττον βέβαιον τυγχάνει ὅτι ἡ περὶ κάλλους καὶ ἀνδρικότητος ἰδέα θὰ ὑφίστατο ἐπίσης τελεία ἂν ἐνέλειπον τὰ ἄσκοπα ταῦτα στοιχεῖα. Τέλειον κάλλος ἀνευρίσκομεν καὶ εἰς πολλὰ ζῶα καὶ εἰς πολλὰ ἄνθη, καὶ ὅμως οὐδαμῶς ἀπαιτοῦμεν τὰ αὐτὰ στοιχεῖα διαμορφώσεως καὶ χρωματισμοῦ ἵνα καλέσωμεν καὶ τὸν ἄνθρωπον ὡραῖον.

*
* *

Καὶ ἤδη θὰ ἐρμηνεύσω τὸν λόγον, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ.

Πάντες γνωρίζομεν ὅτι τὰ γνωριμώτερα ἐκ τῶν τετραπόδων, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ κύων, ἡ γαλῆ, δύνανται νὰ κινῶσιν ὁλόκληρον τὸ δέρμα τοῦ σώματός των ὡς καὶ τὰ ὦτα αὐτῶν. Ἡ κίνησις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ μυώδους ἀμφιέσματος ἢ ὑποδερματίου μυὸς τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας, ὅστις συνεχόμενος ἔμπροσθεν μὲν κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ ὤμου μετὰ τοῦ ὑποδερματίου μυὸς τοῦ λαιμοῦ καὶ τούτου μετὰ τοῦ προσωπικοῦ, ὀπίσθεν δὲ ἐπεκτεινόμενος ἐπὶ τῶν γλουτῶν καὶ τῆς ἔσω ἐπιφανείας τῶν μηρῶν, ἐγκαρσίως δὲ ἐκτεινόμενος ἐκ τῶν ἀκανθῶν τῶν θωρακοσφυϊκῶν σπονδύλων μέχρι τῆς μέσης γραμμῆς τῆς κοιλίας, συνάπτεται μετὰ τοῦ ὑπερκειμένου δέρματος διὰ στεροῦ καὶ λεπτοφυοῦς συνδετικοῦ ἱστοῦ, περιενδύει σχεδὸν σύμπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καὶ διὰ τῆς συστολῆς αὐτοῦ προκαλεῖ τὴν ρυτίδωσιν καὶ τὰς κινήσεις τοῦ δέρματος ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐκάστοτε ἀνάγκην. Εἶναι ἀνάγκη εἰς τὸν ἵππον καὶ τὸν ὄνον νὰ κινῇ τὸ δέρμα αὐτοῦ πρὸς ἀποδιώξιν τῶν ἐπικαθημένων πτερωτῶν ἐντόμων. Ἐπίσης καὶ τὰ ὦτα τῶν τετραπόδων ἀνάγκη νὰ κινῶνται διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Ἰδωμεν νῦν ἔάν τὸ μυώδες ἀμφιέσμα τῶν τετραπόδων ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ. Πρὸ παντὸς δεόν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι τὰ διάφορα ὄργανα τῶν ζῶων διεπλάσθησαν συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λειτουργιῶν ἐκάστης. Ἐὰν ἀνέλθωμεν εἰς τοὺς ἀπλουστέρους τῶν ὀργανισμῶν καὶ ἐτι περαιτέρω μέχρι τῆς ζωικῆς μονάδος, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ μονοκυττάρου ὀργανισμοῦ, ὀργανισμοῦ ἀπλουστάτου συγκειμένου ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου κυττάρου, βλέπομεν ὅτι αὐτὸ τὸ μοναδικὸν κύτταρον ἐπι-

τελεῖ πάσας τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς, αἰτίνες βεβαίως τυγχάνουσι λίαν περιορισμένοι. Ὅσοι μᾶλλον προχωρῶμεν εἰς τὴν κλίμακα τῆς διαπλάσεως συναντῶμεν ὁργανισμοὺς αἰεὶ μᾶλλον συνθέτους καὶ λειτουργίας ζωϊκὰς καταφανεστέρας καὶ σπουδαιότερας, σύναμα δὲ καὶ διανομὴν τοῦ φυσιολογικοῦ ἔργου καὶ διαμόρφωσιν καταλληλοτέρων καὶ εἰδικωτέρων ὁργάνων μέχρι συστηματοποιήσεως. Εἶναι βέβαιον ὅτι πάντες οἱ ἴστοι κατὰ τὰ στάδια τῆς ἐξελικτικῆς διαπλάσεως προέκυψαν ἐκ τῆς συστηματοποιήσεως τῶν λειτουργιῶν τῶν κυττάρων τῶν ὁπωσδήποτε πολυσυνθέτων ὁργανισμῶν, ὁμάδος μὲν τινος κυττάρων ἀναλαβόντων τὴν λειτουργίαν τῆς αἰσθήσεως καὶ καταληξάντων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ μυϊκοῦ ἴστοῦ, ὁμάδος δὲ τινος ἄλλης κυττάρων ἀναλαβόντων τὴν λειτουργίαν τῆς κινήσεως καὶ ἀποληξάντων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν αἰσθητικῶν νευρικῶν κυττάρων, καὶ οὕτω καθεξῆς. Βλέπομεν ἄρα ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει καταστῇ ἀναγκαία ἡ ἐπιτέλεσις λειτουργίας τινὸς ὅλως ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν λειτουργιῶν, ὁ δημιουργὸς φροντίζει ἵνα καὶ κατάλληλα ὅργανα καὶ συσκευαὶ διαμορφωθῶσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτελέσεως τῆς λειτουργίας ταύτης κατ' ἰδίαν. Ἐάν δὲ τούναντίον συμβῇ, λειτουργία τις τουτέστι ἀναγκαιότητα εἰς γένος τι ὄντων ἀποβῇ περιττὴ ἢ ἄχρηστος εἰς ἄλλο τι γένος διατελοῦν ὑπὸ ἀλλοίως ὅλως συνθήκας, τότε λογικὸν εἶναι ἵνα βαθμηδὸν καὶ τὸ τέως ἐπιτελοῦν τὴν ἐν λόγῳ λειτουργίαν ὄργανον διατελέσῃ ἄχρηστον καὶ βαθμηδὸν ὑποστῇ ὑπόλειψιν διαπλάσεως ἐν τῇ σειρᾷ τῶν γενεῶν μέχρι τελείας ἐξάλειψεως αὐτοῦ.

Τοιοῦτό τι παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἀνατομικῶς ἐξεταζόμενος καταδείκνυται ὡς τὸ τελειότερον διαπεπλασμένον ὄν τῆς αἰσθανομένης φύσεως, οὐχ ἥττον ἢ ὁπωσδήποτε τελεία διάπλασις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐπετεύχθη δι' ἀλλεπαλλήλων μεταβολῶν καὶ ἐξελίξεων πολλῶν μὲν λειτουργιῶν, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἀντιστοίχων ὁργάνων καὶ συσκευῶν, προστεθεισῶν καὶ συστηματοποιηθεισῶν, ἄλλων δὲ καταργηθεισῶν· μαρτύρια δὲ τῆς τοιαύτης ἐργασίας εἶναι οὐ μόνον ἡ τελειότης τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ καὶ ἡ παρ' αὐτῷ ὑπαρξίς τῶν ὑποτυπωδῶν καλουμένων ὁργάνων, ἡγουν ὁργάνων ὧν αἱ ἄλλοτε τελούμεναι λειτουργίαι κατηργήθησαν καὶ τὰ ὅποια οὐδεμίαν λειτουργίαν ἐπιτελοῦντα ἤδη μοιραίως κατεδικάσθησαν εἰς βαθμιαίαν ὑπόλειψιν καὶ ὀριστικὴν ἐξάλειψιν. Οἱ σπόνδυλοι τοῦ κόκκυγος τυγχάνουσιν ὅλως δι' ὅλου ὑποτυπώδεις παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐνῶ μεγίστην

καὶ τελείαν διάπλασιν ἔχουσι παρὰ τοῖς κερκοφόροις χρησιμεύοντες ὡς σκελετὸς τῆς οὐράς. Τὸ μυῶδες ἀμφίσμα τῶν μαστοφόρων ἐν γένει ζώων δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ὡς μυῶδες πλάτυσμα τοῦ τραχήλου χρησιμεῦον εἰς τάσιν καὶ χάλασιν ἀναλόγως τῇ ἀνάγκῃ τῆς προσθίας καὶ πλαγίας ἐπιφανείας τοῦ τραχήλου. Ὑπάρχουσιν ὁμῶς ἄνθρωποι αἵτινες δύνανται νὰ κινῶσι τὸ τριχωτὸν δέριμα τῆς κεφαλῆς των, διότι ὑφίστανται ἔτι παρ' αὐτοῖς ὑπολείμματα τοῦ παρὰ τοῖς μαστοφόροις ὑποδερματίου μυός. Ἐπίσης εὐρίσκονται ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ κινῶσι κατὰ βούλησιν τὰ ὦτα αὐτῶν, διότι σφύζονται ἔτι παρ' αὐτοῖς τὰ λείψανα τοῦ ὑποδερματίου μυός τοῦ κινουντος τὰ ὦτα τῶν τετραπόδων.

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγεται καὶ ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου, ἥτις παρὰ τοῖς φυτοφάγοις τῶν ζώων ἀποτελεῖ τμήμα τοῦ ὅλου ἐντερικοῦ σωλήνος ἐπιτελοῦν ἔτι λειτουργίαν ἐπίσημον, παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ὁμῶς εἰς μάτην ἀπέβησαν πᾶσαι αἱ ἔρευναι καὶ αἱ μελέται τῶν φυσιολόγων ὅσοι ἐπεχείρησαν ν' ἀνεύρωσι καὶ καθορίσωσι τὸν σκοπὸν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῆς. Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι παρὰ τοῖς τρωκτικοῖς καὶ τοῖς ποσφάγοις ζώοις οὐ μόνον μακρότατον τὸ ἐντερικὸν τοῦτο ἐξάρτημα, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον αὐτοῖς τυγχάνει. Οὐδεμίαν ὁμῶς ἀνάγκην αὐτοῦ ἔχουσι τὰ ἀποκλειστικῶς σαρκοφάγα ζῷα, ὡς καὶ οἱ ἄνθρωποι, παρ' οἷς συμφώνως πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους τοὺς ἐπιβάλλοντας τὴν ἐξάλειψιν καὶ ἐξαφάνισιν τῶν ἀχρήστων ὀργάνων, τὸ ἐν λόγῳ ἐντερικὸν ἐξάρτημα περιέπεσεν εἰς συρρίκνωσιν καὶ ἄτροφίαν κατὰ λόγον τῆς ἀχρηστίας αὐτοῦ. Ὅ,τι δὲ σήμερον ὑφίσταται παρὰ τοῖς σαρκοφάγοις ζώοις καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ἀχρηστον λείψανον ὀργάνου χρησίμου παρὰ τοῖς τρωκτικοῖς καὶ χορτοφάγοις μαρτυρεῖ αὐθεντικώτατα καὶ πειστικώτατα περὶ τοῦ ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὸ πάλαι ἀνάγκην τοῦ ὀργάνου, ἐφ' ὅσον δῆλα δὴ ἔζη ὑπὸ συνθήκας τροφῆς ὁμοίας πρὸς τὰς τῶν σημερινῶν φυτοφάγων. Οὐδόλως δὲ ἀπίθανον ὅτι ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις θέλει ἐντελῶς ἐξαφανισθῇ παρὰ τοῖς ἀπωτάτοις ἐν τῷ μέλλοντι ἀπογόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λοιπῶν σαρκοφάγων. Οὐχ ἥττον ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπάρχει ἱκανὸν ὑπόλειμμα ἀποφύσεως τυφλικῆς, χρησιμεῦον μόνον ὡς σημεῖον ἐνδεχομένου ἐδρασμοῦ λίαν θανατηφόρου νοσήματος, τῆς σκωληκοειδίτιδος.

Ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις παρὰ τοῖς κυρίως σαρκοφάγοις ζώοις τυγχάνει πολλῶ ὑποτυπωδεστέρα ἢ παρ' ἀνθρώπῳ. Πόσον δὲ δικαίως θὰ ἠδύναντο νὰ μέμφωνται τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, ἥτις ἀπαρεγκλίτως ὑπέικουσα εἰς τοὺς ὑλικοὺς τῆς ἐξελίξεως νόμους κατέλιπεν αὐτοῖς ὡς ἐπικίνδυνον κληρονομίαν ἄχρηστόν τι ὄργανον, ὅπερ φλεγμαινόμενον διὰ λόγους ἐξηγουμένους κατωτέρω παράγει τὴν σκωληκοειδίτιδα καὶ ἄγει αὐτὰ ὡς καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς βέβαιον θάνατον; Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἰατρός τις Πορτογάλος ἐν Λισαβῶνι εἶδε τὸν εὐνοούμενον κύνα του ἀποθνήσκοντα ἐν τῷ μέσῳ πάντων τῶν συμπτωμάτων ὀξείας περιτονίτιδος, ἣν ὑπωπτεύθη ὅτι ὠφείλετο εἰς ἀρχικὴν πάθησιν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως. Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς διαγνώσεως ταύτης προέβη εἰς νεκροψίαν τοῦ ζῴου καὶ ἀνεῦρε τὴν ἀπόφυσιν διατετρημένην, τοῦθ' ὅπερ ἐπήνεγκεν ὀξείαν σκωληκοειδίτιδα μετὰ θανατηφόρου ἐκ μολυσμοῦ περιτονίτιδος. Ἴσως τὸ ζῷον αὐτοῦ θὰ ἐσώζετο ἐκ τοῦ θανάτου, ἂν ἐγκαίρως προέβαινεν εἰς χειρουργικὴν ἐγχείρησιν, ὡς ἐπραξεν ἐσχάτως ἐν Σικάγῳ ὁ Ἀμερικανὸς ἰατρός χειρουργὸς West, κληθεὶς ὑπὸ τινος θηριοδαμαστοῦ, ἵνα ἐπισκεφθῇ μίαν τῶν τίγρεων αὐτοῦ νοσοῦσαν. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων συμπτωμάτων καὶ σημείων διέγνωσε σκωληκοειδίτιδα ἐπὶ τῆς τίγρεως καὶ δὲν ἐδίστασε νὰ προτείνῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνάλογον χειρουργίαν μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου θάρρους. Ἡ διὰ χλωριοφορμίου ἀναισθησία τοῦ θηρίου ἐπετεύχθη μετὰ πολλῶν κόπων, μετὰ δὲ τὸν ἐπελθόντα βαθύτατον τεχνητὸν ἀναισθητικὸν ὕπνον ἡ τίγρις δεσμευθεῖσα στερεῶς ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐγχείρησιν κατὰ τοὺς κειμένους κανόνας. Ἀφαιρεθείσης τῆς ἀποφύσεως ἐπῆλθε τελεία ἴασις τοῦ θηρίου ἀνευ τινὸς ἐπιπλοκῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις ἔχει ἄλλοτε ἄλλην διεύθυνσιν καὶ μῆκος, τὸ δὲ μόνον σταθερὸν διαμένον εἶναι τὸ σημεῖον τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου. Πολλοὶ ἐθεώρησαν τὸ ἐνίοτε ὑπερβάλλον μῆκος (11 ὑφικ.) τῆς ἀποφύσεως ὡς αἷτιον προδιαθέτον εἰς φλεγμονὴν τοῦ ὀργάνου τούτου, οὐδαμῶς ὅμως ἀπεδείχθη τὸ βάσιμον τοῦ τοιούτου ἰσχυρισμοῦ. Τὸ ἐλεύθερον ἄκρον τοῦ τυφλικοῦ ἐξαρτήματος δυνατὸν νὰ φέρηται πρὸς ἄλλοτε ἄλλην διεύθυνσιν, ὅτε μὲν πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὸν μηρόν, ὅτε δὲ πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ πρὸς τὰ ἔσω καὶ πρὸς τὴν ἐλάσσονα πύελον ἢ λεκάνην. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ἐκ τῆς φλεγμονῆς προκῦπτον ἀπόστημα ἔδραν ἔχει τὸ ἐλεύθερον πέρας τῆς ἀποφύσεως, εὐνόητον διατὶ τὰ σημεία τῆς φλεγμονώδους

διεργασίας δὲν ἔχουσι σταθερὸν ἔδρασμόν, ἐμφανιζόμενα εἰς ἄλλοτε ἄλλην θέσιν τοῦ δεξιοῦ λαγονίου βόθρου. Τὸ σταθερὸν δὲ πάντοτε σημεῖον, καθ' ὃ ἐκφύεται τὸ ἐντερικὸν ἐξάρτημα ἐκ τοῦ τυφλοῦ, δύναται νὰ ὀρισθῇ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς κοιλίας κατὰ τὸ μέσον νοητῆς εὐθείας ἀρχομένης ἀπὸ τῆς προσθίας ἀνωτέρας λαγονίου ἀκάνθης καὶ ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ (πρὸβλ. εἰκ. 1). Κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο γίνεται ἡ πρὸς ἀφαίρεσιν τοῦ ὀργάνου τομὴ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων. Κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐντοπίζονται ἀκριβῶς αἱ τῆς σκωληκοειδίτιδος φρικταὶ καὶ ἀνάξιοι ἀνθρώπου ἀλγηδόνες. Τὸ χαρακτηρίζον τὴν σκωληκοειδίτιδα τοῦτο σημεῖον καλεῖται σημεῖον τοῦ *Mac-Burney* ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου ὑποδείξαντος καὶ καθορίσαντος τοῦτο Ἀμερικανοῦ χειρουργοῦ.

*
* *

Ἀφ' οὗ καλῶς ἐγνωρίσαμεν ἤδη, τί ἐστὶ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις, ποῦ εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων, τίς ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ὡς ἀχρήστου ὀργάνου ἐπὶ τῶν κυρίως σαρκοφάγων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τίς δὲ ὁ λειτουργικὸς σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἐπὶ τῶν τρωκτικῶν καὶ τῶν χορτοφάγων ζώων, ἰδῶμεν νῦν, τίνα εἰσὶ τὰ οὐσιωδέστερα αἷτια ἅπερ προκαλοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἰδίᾳ τὴν τόσον ἐπικίνδυνον καὶ θανατηφόρον φλεγμονὴν ἢ φλόγωσιν αὐτῆς, τὴν ἄλλως λεγομένην σκωληκοειδίτιδα.

Τὸ ζήτημα ἐγένετο ἀντικείμενον πολλῶν καὶ ἀτερμόνων συζητήσεων, αἷτινες κατέληξαν εἰς τὴν διατύπωσιν ἄλλεπαλλήλων θεωριῶν ἐξενεχθεισῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετίαν καὶ διάφορον λαβουσῶν τύχην. Δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου νὰ παρασυρθῶ εἰς παρεκβάσεις ἐπὶ τῶν θεωριῶν τούτων, αἷτινες μόνον τοὺς θεράποντας τῆς ἱπποκρατείου τέχνης ἐνδιαφέρουσι. Φέρω μόνον τὸν λόγον ἐπὶ τινων αἰτιολογικῶν ὑποθέσεων, αἷτινες εἰς οὐδὲν ἄλλο συνετέλεσαν ἢ εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσωσιν ἀδικαιολογήτους φόβους εἰς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἡ μᾶλλον διαδεδομένη γνώμη παρὰ τῷ κοινῷ εἶναι ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις προέρχεται ἐκ τῆς εἰσδύσεως καὶ ἐνσφηνώσεως ἐντὸς τοῦ αὐλοῦ τῆς ἀποφύσεως ξένων σωμάτων τυχαίως εὑρισκομένων ἐντὸς τοῦ περιεχομένου τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου. Τοιαῦτα ξένα σώματα εἶναι πυρῆνες κεράσων, σταφυλῶν, ἐσπεριδοειδῶν καρπῶν (ὡς ἐλέχθη ὅτι συνέβη εἰς τὸν ἀποθανόντα πρὸ ἔτους ἐπιστήμονα φαρμακοποιὸν Α. Κρίνον), καρφοβελόναι ἐξ ἀπροσε-

ξίας ὀλισθήσασαι διὰ τοῦ στόματος καὶ φθάσασαι ἄνευ βλάβης ἄλλης μέχρι τοῦ τυφλοῦ, ὁσίων τμήματα, ἀκάνθαι ἰχθύων, πάντα σώματα δυνάμενα νὰ προκαλέσωσι φλεγμονὴν καὶ διάτρησιν τῶν τοιχωμάτων τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως (πρβ. εἰκ. 2, ἐνθα ὁρᾶται ἡ διάτρησις). Ἐπίσης κατηγορήθησαν ὡς αἷτιον τῆς σοβαρᾶς νόσου τεμάχια ἀποσπώμενα διὰ τῆς χρήσεως ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν μεμιλτωμένων σιδηρῶν μαγειρικῶν σκευῶν, συναναμιγνυόμενα μετὰ τῶν ἐδεσμάτων, εἰσαγόμενα δ' εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα καὶ παρεισδυόμενα κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐντέρων εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ τυφλικοῦ ἐξαρτήματος.

Ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀποτρίμματα τῶν ῥηθένων μαγειρικῶν σκευῶν, εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι οὐδέποτε ἀνευρέθησαν τοιαῦτα ἐντὸς τῶν παλυαρίθμων σκωληκοειδῶν ἀποφύσεων, αἷτινες ἔχουσιν ἀφαιρεθῆ μέχρι σήμερον ὑπὸ τῶν διαφόρων χειρουργῶν. Πλὴν τούτου δύναται τις νὰ εἴπῃ μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὰ τεμάχια ταῦτα τῆς μιλτώδους οὐσίας, οὐδεμίαν τραυματικὴν βλάβην δυνάμενα νὰ ἐπενέγκωσιν, εἶναι δυνατόν νὰ παραμείνωσιν ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως ὅλως ἀπαρατήρητα, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀρκούντως πειστικὴ περίπτωσις γέροντός τινος ἀποθανόντος ἐν ἡλικίᾳ 88 ἐτῶν, ὁστις κατὰ τὸν βίον του ὑπῆρξεν ἐνζήλος ἐραστὴς τοῦ κυνηγίου, τὰ δὲ γεύματα αὐτοῦ τὸ πλεῖστον συνίσταντο ἐκ πτηνῶν φονευθέντων ἐν τῇ θήρᾳ. Οὐδέποτε τὸ ἄτομον τοῦτο παρουσίασε κατὰ τὸν μακρὸν βίον του ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστον σύμπτωμα ἐκ μέρους τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου καὶ τῆς ἀποφύσεως αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτοις κατὰ τὴν νεκροψίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ εὐρέθη ἐν τῷ αὐλῷ τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως πληθὺς βληματίων μολύβδου (σκαγιῶν), ἅτινα ἐμετρήθησαν καὶ εὐρέθησαν 122 ἐν ὅλῳ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων καὶ τὰς καρφοβελόνας, αἷτινες ἐξ ἀπροσεξίας κατεπόθησαν καὶ ἐφθασαν μέχρι τοῦ τυφλοῦ, δὲν

Εἰκὼν 2.

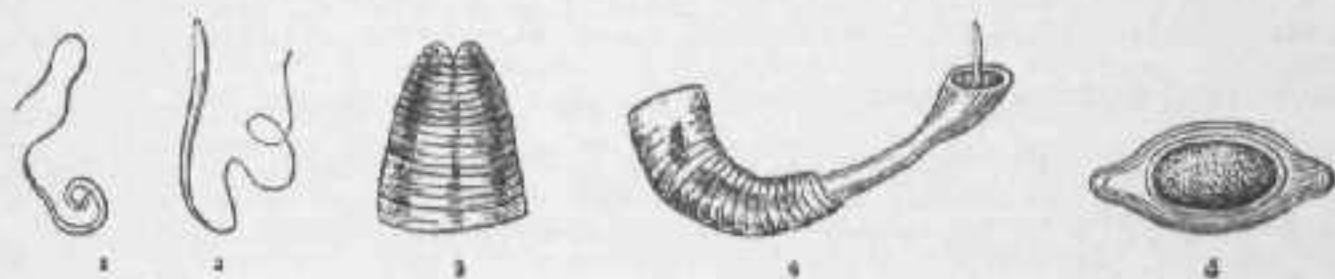
δυνάμεθα μὲν νὰ εἰπώμεν ὅτι δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἐρεθίσωσιν ἢ καὶ νὰ διατρήσωσι τὰ τοιχώματα τῆς τυφλικῆς ἀποφύσεως, αἱ τοιαῦται ὁμῶς περιπτώσεις τυγχάνουσιν ἐκτάκτως σπάνιαι καὶ οὐδαμῶς δικαιολογοῦσι τὴν σχετικὴν συχνότητα τῆς σκωληκοειδίτιδος. Ἡ αὐτὴ ἀμφιβολία, καὶ ἔτι μεῖζων, δεόν νὰ ἐκφρασθῇ προκειμένου περὶ πυρήνων διαφόρων καρπῶν ὡς δυναμένων νὰ προκαλέσωσι καθ' ἑαυτοὺς τὸ πάθος. Ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐντὸς πολλῶν φλεγμαινουσῶν ἀποφύσεων ἐκτμηθεῖσῶν ὑπὸ χειρουργῶν ἀνευρέθησαν σωματῖα σκληρὰ ὑποστρόγγυλα ἢ ὠσειδῆ, ἅπερ ἐκ πρώτης ὄψεως ὁμοιάζουσι πρὸς πυρήνας μήλων, ἀπίων, σταφυλῶν. Οὐδὲν ὁμῶς τὸ κοινὸν μεταξὺ τῶν σωματίων τούτων καὶ τῶν πυρήνων τῶν καρπῶν. Πρόκειται κυρίως περὶ συγκριμάτων λιθωδῶν σχηματισθέντων ἐν αὐτῷ τῷ ἐντέρῳ, πρόκειται περὶ συγκριμάτων κοπρανώδους οὐσίας ἀποσκληρυνθείσης, πρόκειται περὶ αὐτόχρημα ἐντερολίθων κοπρογενῶν ἀναλόγων πρὸς τοὺς ἥπατολίθους καὶ νεφρολίθους, πρόκειται ἄρα περὶ λίθων τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως. Ἡ διὰ τομῶν ἐξέτασις τῶν ἐν λόγῳ συγκριμάτων καταδεικνύει τὸν σχηματισμὸν αὐτῶν ἐξ ἐπαλλήλων συγκεντρικῶν στρωμάτων συνισταμένων ἐκ φωσφορικῶν καὶ ἀνθρακικῶν ἀλάτων ἀσβεστίου καὶ μαγνησίου προερχομένων ἐκ τῆς ἐντερικῆς βλέννης.

Τοῦτο προφανῶς, ὁ σχηματισμὸς δῆλον ὅτι λιθαρίων ἐν τῇ σκωληκοειδεὶ ἀποφύσει, τυγχάνει τὸ συνηθέστερον αἷτιον τῆς σκωληκοειδίτιδος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οἰαδήποτε δικιτητικὴ ἢ θεραπευτικὴ ἀγωγὴ δὲν δύναται νὰ προλάβῃ, καὶ τὸ ὁποῖον ἀπειλεῖ πάντας τοὺς ἔχοντας σκωληκοειδῆ ἀπόφυσιν.

* *

Ἄλλος σπουδαῖος παράγων τῆς προκειμένης νόσου εἶναι, κατὰ τὸν Metchnikoff τοῦ Παστερίου Ἰνστιτούτου, οἱ ἐντεροσκώληκες. Ἐπὶ τινῶν περιπτώσεων σκωληκοειδίτιδος εὐρέθησαν πράγματι ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ ἐκτμηθέντος τυφλεντερικοῦ ἐξαρτήματος εἰς ἢ πλείονες κοινοὶ σκώληκες τῶν ἐντέρων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίσης ἐσημειώθη ἡ ὑπαρξίς ἐλμινθοειδῶν ὄξυούρων, αἵτινες σύνηθες ἐνδικείμενα ἔχουσι μᾶλλον τὸ κατώτερον τμήμα τοῦ ἀπευθυσμένου, ἐντὸς τοῦ αὐλοῦ τῆς ἀποφύσεως. Ὡς κυρίως ὁμῶς γεννῶντα τὴν σκωληκοειδίτιδα ἐλμινθα ὁ Metchnikoff θεωρεῖ τὸν *trichocephalus dispar* (τριχοκέφαλον τὸν ἀνίσον), σκώληκα μικρὸν, νηματοειδῆ, μόλις ὁρατὸν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ,

περί οὗ δύναται νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς παρατιθεμένης εἰκόνης 3, ἐν ἣ τὸ 1 δεικνύει τὸ θῆλυ τοῦ τριχοκεφάλου, τὸ 2 τὸ ἄρρεν, τὸ 3 τὸ στόμα τοῦ σκώληκος ὑπερμεγεθυνθέν, τὸ 4 τὸ ὑπίσθιον ἄκρον τοῦ σκώληκος φέρον κέντρον, καὶ τὸ 5 τὸ ὦδν τοῦ θήλεος. Κατὰ τὸν Metchnikoff ἀνευρίσκονται διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως ὡς τριχοκεφάλων ἐντὸς τῶν περιττωμάτων τῶν ἐκ σκωληκοειδίτιδος πασχόντων. Ὁ ἐξωγενὴς οὗτος παράγων εἰσάγεται εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐδωδῆς ὠμῶν λαχάνων καὶ φυλλάδων, ἐφ' ὧν ἀνευρέθησαν αὐτά τε τὰ ἄτομα καὶ τὰ ὡς τῶν τριχοκεφάλων. Ἀπαξ ἐξικόμενος μέχρι τοῦ αὐλοῦ τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως, ὁ τριχοκέφαλος, φέρων ἐπὶ τοῦ σώματός του καὶ τῆς κεφαλῆς πολλὰ τῶν ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ παχεῖ ἐντέρῳ ἐγκατασκηνοῦντων

Εἰκὼν 3.

ἀπείρων μικροβίων, δύναται νὰ ἐμπήξῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὸ τοίχωμα τῆς ἀποφύσεως καὶ νὰ ἐνοφθαλμίσῃ φλεγμονογόνα βακτήρια, ἅπερ εὐρίσκουσι συνθήκας εὐνοῦς πρὸς πολλαπλασιασμόν. Διότι ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ὅπως κἂν ἔχωσι τὰ περὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς σκωληκοειδίτιδος, εἴτε δῆλον ὅτι ἐντερόλιθοι σχηματίζόμενοι ἐντὸς τῆς ἀποφύσεως, εἴτε τριχοκέφαλοι παρεισδυόμενοι γεννῶσι τὴν πάθησιν, οἱ δύο οὗτοι παράγοντες δὲν ἰσχύουσι καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ προσλαμβάνουσι βοηθοὺς τὰ βακτήρια ἢ μᾶλλον συντελοῦσιν εἰς τὴν παρασκευὴν συνθηκῶν καταλλήλων πρὸς ἀνάπτυξιν μικροβιακοῦ μολυσμοῦ, καὶ οἱ μὲν ἐντερόλιθοι δι' ἀποφράξεως τοῦ αὐλοῦ τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως σχηματίζουν κλειστὴν κοιλότητα ἀποτελοῦσαν τοξικομολυσματικὴν ἐστίαν ἐκ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς ἐντάσεως τῆς τοξικότητος τῶν μικροβίων καὶ δὴ τοῦ κατὰ φύσιν κατασκηνοῦντος ἐν τῇ ἀποφύσει κωλοβακίλλου, οἱ δὲ τριχοκέφαλοι δι' ἐρεθισμοῦ τοπικοῦ καὶ διατρήσεως τῶν τοιχωμάτων τῆς ἀποφύσεως ἐμβολιάζουσι τοὺς αὐτοὺς βακίλλους καὶ προκαλοῦσιν ἑλκωσιν, πύησιν, διάθρωσιν τοῦ τοιχώματος, ἔκχυσιν τῶν μεμολυσμένων ὑγρῶν εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ περιτοναίου, καὶ ἐντεῦθεν περιτονίτιδα θανατηφόρον.

Τοιοῦτος λοιπὸν τυγχάνει ὁ μηχανισμός, τοιαῦται αἱ οὐδαμῶς μυστηριώδεις συνθήκαι αἱ γεννῶσαι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος νόσον. Εὐλόγος ὁμῶς γεννᾶται ἀπορία, διατί οὐχὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι, καίπερ παρουσιάζοντες τὰς αὐτὰς ἐντερικὰς συνθήκας, προσβάλλονται ὑπὸ σκωληκοειδίτιδος, ἀλλὰ μόνον τινὲς ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος πλέον ἢ ἅπαξ; Ἀπαιτοῦνται αἷτια γενικώτερα, αἷτια καλούμενα προδιαθετικά. Τοιοῦτον αἷτιον εἶναι αἱ φυλαί. Παρατηρεῖται ὅτι ἡ σκωληκοειδίτις προσβάλλει τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, τὰς ἀγγλοσαξονικὰς φυλάς, συχνότερον ἢ τοὺς λοιποὺς λαούς. Ὁ Ἀμερικανὸς χειρουργὸς Keen φρονεῖ καὶ διασχυρίζεται ὅτι τὸ ἐν τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Φιλαδελφείας ἔχουσι μᾶλλον ἢ ἥττον πάσχουσαν τὴν σκωληκοειδῆ ἀπόφυσιν. Χωρὶς ν' ἀρνηθῶμεν ὅσιν ὑπερβολῆς εἰς τὴν ῥηθεῖσαν γνώμην, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅπωςδήποτε ὅτι ἡ πάθησις τυγχάνει ἥκιστα σπανία παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Οὐδαμῶς δ' ἐκπλήσσει τὸ φαινόμενον τοῦτο, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς συνθήκας τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης ὑφ' ἧς ζῶσιν οἱ πλείστοι τῶν Ἀμερικανῶν καὶ Ἀγγλῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ πρὸ πάντων, ἄνθρωποι διακρινόμενοι διὰ τὴν ἐκτακτον φιλοπονίαν καὶ τὴν τεραστίαν ἐπιμονὴν πρὸς πλουτισμόν, διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἀπερροφημένοι ὑπὸ τῶν ἐργασιῶν, τρώγουσιν ἐσπευσμένως ἢ μᾶλλον μασσῶσιν ἄτελῶς τὰς τροφὰς καὶ ἐνεκα σπουδῆς καὶ ἐνεκα κακῆς καταστάσεως τῶν ὀδόντων (γνωστὸν ὅτι οἱ ὀδοντίατροι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐκέρδισαν καὶ κερδίζουν κολοσσιαίας περιουσίας ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των), προτιμῶσι τὰς ζωϊκὰς σάρκας, ἀποφεύγουσι τὴν ἐδωδὴν χόρτων καὶ λαχάνων, πίνουνσι πολὺ παγώλυτον ὕδωρ, καταχρῶνται τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν, ποιοῦσιν ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἀρκεῖ νὰ ἐπιφέρῃ γενικὰς διαταραχὰς καὶ ἐρεθισμόν ἀδιάλειπτον τοῦ πεπτικοῦ συστήματος μετὰ ἐπιμόνου δυσκοιλιότητος καὶ ὡς κορωνίδα τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς σκωληκοειδίτιδος, ἀπὸ τῆς ἀπλῆς καταρροϊκῆς (σκωληκοειδίτιδος ἰδίᾳ τῶν Ἀμερικανῶν) μέχρι τῆς ἐλκώδους καὶ γαγγραινώδους.

Τὰ αὐτὰ προπαρασκευαστικὰ αἷτια, τὰ ὅποια δρῶσι μετὰ τόσης ἐντάσεως μετὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, δὲν εἶναι βεβαίως ὅλως δι' ὅλου ἀνενεργῆ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς τῆς οἰκουμένης. Πολλοὶ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ὅχι μόνον κατάχρησιν τῶν βοείων κρεάτων καὶ οἶνοπνευμάτων δεικνύουσιν, ὅχι μόνον τρώγουσιν ἐδέσματα μετὰ πολλῶν καρυκευμάτων, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν ἢ μικρὰν μόνον φροντίδα ἔχουσι

περί τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν ὀδόντων αὐτῶν καὶ περί τῆς τακτικῆς λειτουργίας τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος. Μήπως καὶ ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχουσι πολλοὶ πάσχοντες ἐξ ἐπιμόνου δυσκοιλιότητος, ἥτις κρατεῖ τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα εἰς κατάστασιν ἐντόνου μολυσματικότητος; Τοιοῦτοι εἶναι οἱ μετὰ πολλῶν ἢ ὀλίγων ἐλπίδων ἐπιτυχίας ὑποψήφιοι τῆς σκωληκοειδίτιδος. Ἐπιζήμιον ἰδίᾳ εἶναι τὸ φαινόμενον, ὅτι ἡ ἄλλοτε παρὰ ταῖς οἰκογενεαῖς ἀπαρέγκλητος συνήθεια τῆς χρήσεως καθαρσίων κατὰ τὴν ἀλλαγὴν ἐκάστης ἐποχῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ μικρὸν κατὰ μικρὸν παραμελεῖται καὶ τείνει ν' ἀποσκορακισθῇ πρὸς οὐδὲν ἄλλο ὄφελος βεβαίως ἢ νὰ καταστῇ μᾶλλον ἐνδεχομένη ἡ προσβολὴ ἐκ σκωληκοειδίτιδος. Ὁ διάσημος μάλιστα τῆς Γαλλίας ἰατρός Lucas Championnière δὲν διστάζει νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους συχνότερα ἐμφάνις τῆς σκωληκοειδίτιδος ὀφείλεται εἰς τὴν ἀδικοιολόγητον κατάργησιν τῆς κατὰ καιροῦς λήψεως καθαρσίων τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος.

Προσοχὴν ἰδίᾳ καὶ μέριμνα ἐπιμελῆς ἐπιβάλλεται ἐκ μέρους τῶν γονέων ἐπὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνήθως τρώγουσιν οἱ παῖδες, οἵτινες ἀτελῶς μασσῶσιν ἐκ βίας ἢ λαίμαργίας τὰς τροφὰς καὶ καταπίνουσιν αὐτὰς ἀμασσήτους, τοῦθ' ὅπερ γεννᾷ δυσπεψίαν καὶ δυσκοιλιότητα καὶ ἐν γένει κακὴν λειτουργίαν τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος καὶ πάσας τὰς εὐνοὺς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς εἰρημένης νόσου συνθήκας. Κακὴ ἐπίσης ἡ συνήθεια πολλῶν γονέων νὰ κορεννύωσι καθ' ὑπερβολὴν τοὺς παῖδας αὐτῶν δι' ἀφθόνων βοείων κρεάτων ἢ οἶνων τονωτικῶν κίνας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τονώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ οὕτω πως ἐπιδιωκομένη τόνωσις εἶναι τόνωσις κατὰ παρεξήγησιν, διότι συνεπάγεται μείζονα κακὰ ἢ ὠφελείας, ἐμβάλλει τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα εἰς διηνεκῆ ἐρεθισμόν, φλογίζει αὐτὸν καὶ οὐχὶ βραδέως ὁ τοιοῦτος φλογισμὸς ἐπινέμεται καὶ τὴν σκωληκοειδῆ ἀπόφυσιν, παράγων ἐπικίνδυνον νόσον.

..

Οὐδὲν θὰ εἶπω περί τῶν συμπτωμάτων καὶ τῆς κλινικῆς εἰκόνης καὶ τῶν διαφορῶν μορφῶν τῆς σκωληκοειδίτιδος, γνωρίζων ὅτι ταῦτα μόνον τοὺς ἰατροὺς ἐνδιαφέρουσι. Ὀλίγα τινὰ μόνον θὰ εἶπω ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς θεραπείας τοῦ νοσήματος, ἅπερ θεωρῶ ὡς γνώσεις ὠφελίμους εἰς πάντα ἀναγνώστην τῆς Ἀρμονίας.

Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν γενικὴ ἐπικράτει γνώμη ὅτι πᾶς ὁ προσβαλλόμενος ὑπὸ σκωληκοειδίτιδος, ἂν μὴ λίαν ἐγκαίρως ἐπεκαλεῖτο τὴν ἐπέμβασιν χειρουργοῦ ἱατροῦ πρὸς διάνοιξιν τῆς κοιλίας καὶ ἐκτομὴν τῆς φλεγμονούσης σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως, οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχε νὰ ἐπιζήσῃ. Ὡς μόνος ἰητὴρ τοῦ νοσήματος ἐθεωρεῖτο τὸ χειρουργικὸν μαχαίριον. Εὐτυχῶς ἡ τοιαύτη ψύχωσις κατηνύσθη καὶ σήμερον ὁμολογεῖται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι ἐπὶ ἑκατὸν πασχόντων σκωληκοειδίτιδα οἱ ἐβδομήκοντα πέντε ἕως 80 θεραπεύονται ἄριστα ἄνευ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, ἀλλὰ μόνον δι' ἀπλῶν ἱατρικῶν μέσων. Ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη καταφυγῆς εἰς χειρουργόν, πάντοτε ὑπάρχει καιρὸς, καὶ μάλιστα προτιμότερον εἶναι νὰ ἐπεμβαίνη χειρουργικῶς ὁ ἱατρός, ἀφ' οὗ παρέλθῃ τὸ ὀξὺ στάδιον τῆς φλεγμονῆς. Ἐπὶ 500 πασχόντων ἐκ σκωληκοειδίτιδος καὶ ἐγχειριζομένων ἐν ψυχρῷ, δῆλα δὴ μετὰ τὴν πάροδον τῶν ὀξέων φαινομένων, ἀποθνήσκει εἰς καὶ μόνος, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν στατιστικῶν. Τοῦναντίον δέ, ὅσκις ἐγένετο χειρουργικὴ ἐπέμβασις ἐν θερμῷ, ἦγουν κατὰ τὸ ὀξὺ στάδιον ἢ τὴν ἀκμὴν τῆς παθήσεως, ἐσημειώθη θνησιμότης 28—30 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἐνίοτε ὁμως ἀνάγκη νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ἐπέμβασις ὡς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ ἀποστήματος, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς τὸν νῦν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδον Ζ'.

Περαίνων ἤδη τὸ παρὸν ἄρθρον θὰ παραθέσω εὐθὺς ἀμέσως τὴν πλήρη αὐθεντικύτητος γνώμην ἐνὸς τῶν διαπρεπεστέρων χειρουργῶν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Φρειδερίκου Treves, ὅστις ἐξετέλεσε τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου ἐγχείρησιν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος, καὶ ὅστις εἰς μάθημά του γενόμενον τῇ 7 παρελθόντος ἰουνίου, τρεῖς δῆλον ὅτι ἡμέρας πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως τοῦ βασιλέως, ἐξεφράσθη ὡς ἐξῆς περὶ τῆς ἐν λόγῳ νόσου :

«Αἱ πλείσται τῶν περιπτώσεων σκωληκοειδίτιδος θεραπεύονται ἀφ' ἑαυτῶν, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἡ γενικὴ θνησιμότης ἐκ τῆς νόσου, θεωρουμένων συλλήβδην πασῶν τῶν μορφῶν αὐτῆς, δὲν εἶναι ἄνωτέρα τῶν 5⁰/₀. Ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις κατὰ τὴν ὀξείαν κρίσιν τοῦ πάθους συνεπάγεται θνησιμότητα 20 καὶ ἔτι πλέον ἐπὶ τοῖς ἑκατόν».

ΡΑΦΑΗΛ ΒΟΥΡΟΣ

Ἱατρός